

Syfte

Granskningen syftar till att verifiera dels att kommunen upprättar delårsrapport, dels att delårsrapporten är upprättad i enlighet med de lagar, rekommendationer och anvisningar som gäller. Vi har kommenterat kommunens finansiella utveckling utifrån kraven i KL 12:2 och RKR 17.

Granskningen av delårsrapporten syftar till att:

- Bedöma om delårsrapporten innehåller de uppgifter som krävs enligt lag om kommunal bokföring och redovisning och att rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning efterlevs.
- Bedöma om de av fullmäktige beslutade finansiella målen kommer att uppnås.
- Översiktligt bedöma om verksamheten bedrivits i enlighet med av fullmäktige beslutade mål för god ekonomisk hushållning i verksamheterna (effektivitet och kvalitet).
- Vi har valt att även granska vissa väsentliga rutiner avseende upprättande av delårsrapporten såsom rutin för periodisering, efterlevnad av interna riktlinjer för upprättande av delårsbokslut samt den sammanställda redovisningen.

Metod

Granskningen har genomförts genom övergripande analys av redovisningen och målen.

Granskningen innehåller;

- Genomgång av att delårsrapporten innehåller de uppgifter som krävs enligt lag om kommunal bokföring och redovisning och att rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning efterlevs.
- Översiktlig granskning av kommunstyrelsens bedömning av möjligheterna att uppnå de av fullmäktige beslutade målen för verksamheten, av betydelse för en god ekonomisk hushållning samt om verksamhetsstyrningen är tillräcklig.
- Översiktlig granskning av kommunstyrelsens bedömning av möjligheterna att uppnå de av fullmäktige beslutade finansiella målen för en god ekonomisk hushållning samt om den finansiella styrningen är tillräcklig.

2. Granskningsresultat

Vi har tagit del av Herrljunga kommuns delårsrapport som avser perioden 1 januari 2019 till 31 augusti 2019.

Vi har haft LKBR 13 Kap, Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer samt Sveriges kommunala yrkesrevisorer (Skyrev) rekommendation som utgångspunkt vid vår granskning.

Deloitte har för att verifiera rimligheten i Herrljunga kommuns delårsrapport utfört granskningsinsatser avseende nedanstående delar:

- Periodiseringar
- Förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkningar
- Måluppfyllelse
- Efterlevnad av interna instruktioner delårsbokslut
- Efterlevnad av regelverk.

2.1 Periodiseringar

För att kunna redovisa en så korrekt ställning per den 31 augusti 2019 som möjligt måste periodisering ske av poster i anslutning till balansdagen. Poster som avser perioden efter balansdagen skall balanseras som tillgång/skuld och inte kostnads-/intäktsföras i resultaträkningen. Likaså skall poster för händelser som hör till perioden före balansdagen kostnadsföras även om kommunen ännu inte erhållit någon faktura. En tumregel är att posterna skall kostnadsföras den period som en vara levereras eller när en tjänst utförs – inte när fakturan erhålls. Kommunen har en rutin för detta med angivet precisionsbelopp som tillämpas vid delår och vid årsredovisning som använts. Periodisering utförs i samma utsträckning vid delårsbokslut som vid årsbokslut.

Vi har i vår granskning inte funnit något som indikerar att det skulle finnas några väsentliga periodiseringsfel i delårsrapporten.

2.2 Förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkningar

Delårsrapporten bör omfatta både kommunen och kommunkoncernen. Dessutom bör uppställningen av delårsrapporten överensstämma med resultaträkning och balansräkning enligt årsredovisningen för det närmast föregående räkenskapsåret. Vidare bör delårsrapporten innehålla jämförelsesiffror för motsvarande period föregående år. Motsvarande redovisningsprinciper bör också gälla.

Herrljunga kommun upprättar sin delårsrapport för en period av åtta månader, vilket är inom den tidsperiod som LKBR stipulerar.

Delårsrapporten innehåller resultaträkning och balansräkning. Delårsrapporten innehåller en balansräkning per den aktuella delårsperiodens slut och jämförelsetal föregående räkenskapsårs utgång. Resultaträkning anges för delårsperioden med jämförelsetal för motsvarande period föregående räkenskapsår, samt helårsprognos och årsbudget. Uppställningarnas form beträffande resultat- och balansräkningar för kommunen överensstämmer med uppställningen i senaste årsredovisningen.

Kommunen har lagt till noter om redovisning och värdering, redovisningsprinciper samt inköp och försäljningar mellan koncernföretag.

Delårsrapporten inkluderar en sammanställd kommunkoncern vilket är en möjlighet enligt RKR 17. Det ekonomiska utfallet redovisar resultat per 190831 med jämförelsetal mot

Ärende 11

samma period föregående år. Den sammanställda redovisningen saknar en jämförelse mot helårsbudget.

Sammantaget anser vi att kommunen på en övergripande nivå uppfyller kriterierna att delårsrapporten skall överensstämma med årsredovisningen för det närmast föregående räkenskapsåret.

Herrljunga kommun, totalt

Periodens resultat uppgår till 28,3 mnkr, vilket är en ökning jämfört med samma period föregående år med ca 14,4 mnkr. Nämnderna har en positiv nettokostnadsavvikelse mot budget för helåret med 774 tkr.

Upprättad prognos för helåret 2019 visar att resultatet kommer att uppgå till 11,5mnkr vilket innebär att balanskravet kommer att uppnås.

Nedan finns kommentarer avseende väsentliga händelser eller poster där vi har utfört en översiktlig granskning för dess rimlighet.

Anläggningstillgångar

Herrljunga kommun har sedan 2014 börjat tillämpa komponentredovisning på nya investeringar i enlighet med RKR 4. För gamla investeringar börjades komponentredovisning användas 2017 med hjälp av en konsult. Komponentredovisning görs på allt som rör fastigheter och större investeringar.

Pensionsskuld

Efter beslut i kommunfullmäktige har Herrljunga kommun sedan 2019 redovisat pensioner enligt fullfonderingsmodellen. Detta innebär att alla pensionsåtaganden redovisas under posten avsättningar i balansräkningen. Posten avsättningar har därför ökat med 183,2 mnkr med motsvarande minskning av det egna kapitalet. Kommunen redovisade tidigare åtaganden för pensioner gjorda innan 1998 som ansvarsförbindelser. Enligt ekonomiavdelningens beräkningar har en kostnadsökning med 2,1 mnkr skett pga bytet till fullfonderingsmodellen. Enligt 6 kap 4§ lagen om kommunal bokföring och redovisning ska inte förpliktelser som intjänats före år 1998 tas upp som skuld eller avsättning. De ska redovisas som ansvarsförbindelser. Dvs. kommunens redovisning av pensionsskulden sker inte på det sätt som lagstiftaren tänkt.

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att återgå till en redovisning av pensionerna i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning

Leasing

Herrljunga kommun nyttjar endast operationell leasing.

Avsättningar

Avsättningar är en skuld som är ovisst vad gäller förfallotidpunkt eller belopp. Kommunen har några avsättningar, däribland för Tumbergstippen. Vi vill påpeka vikten av att en ny bedömning av avsättningens storlek görs i samband med årsbokslutet samt att dessa bedömningar bör dokumenteras

Kassa/Bank

Vi har noterat att vissa inbetalningar gjorts till bankkontot men inte bokförts. I Herrljunga kommun bokförs intäkterna och även inkomsten först då tillhörande underlag inkommit till ekonomiavdelningen. Detta avser endast ett fåtal intäkter som är av ringa belopp. Då kommunen nyttjar den här processen vid samtliga månadsbokslut bedömer Deloitte att detta är korrekt redovisat då mindre fluktuationer jämkas ut mellan månaderna.

2.3 Måluppfyllelse

Revisorerna bidrar i kommunens process med delårsrapporten genom att till kommunfullmäktige redovisa hur kommunens verksamhet bedrivs med koppling till en god ekonomisk hushållning. Bedömningen av delårsrapporten handlar om en översiktlig granskning. Det huvudsakliga syftet är att ge fullmäktige ledning för den fortsatta styrningen av verksamheten så att en god ekonomisk hushållning uppnås.

Kommuner och landsting skall för verksamheten ange mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin skall de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning anges. I planen skall anges en tydlig ambitionsnivå för den egna finansiella utvecklingen. Som underlag tjänar den finansiella redovisningen, dvs. externredovisningen. Exempel på vad som kan ingå i den finansiella målsättningen är resultatkrav med anledning av framtida kapacitetsbehov med nuvarande service. Resultatkravet bör ligga på en nivå som konsoliderar ekonomin. Andra exempel på mål är skuldsättningen på kort och lång sikt, soliditet samt hur investeringar och pensioner skall finansieras.

Finansiella mål

I delårsrapporten görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som har sin utgångspunkt i budget och verksamhetsplan 2019-2021. I kommunens övriga relevanta styrdokument, vision- och utvecklingsplan samt verksamhets- och ekonomistyrningsprinciper fastställs till viss del andra målformuleringar (se avsnitt verksamhetsmål)

De finansiella målen redovisas i delårsrapporten tillsammans med verksamhetsmålen.

Finansiella mål	Återkoppling till målen i delårsrapport	Övergripande bedömning Deloitte
Det årliga resultatet ska under en rullande treårsperiod uppgå till minst 2% av kommunens skatter och generella statsbidrag.	Uppfyllt per delår och bedöms uppfyllas även för helår. Resultatet för delåret och de två tidigare årens resultat uppnår 3,6 procent av skatteintäkterna och generella bidrag. Prognosen för helåret är att resultatet kommer uppgå till 2,5 procent för de tre senaste åren.	Målet förväntas uppfyllas per 31 dec 2019 baserat på det prognostiserade resultatet i delårsrapporten.
Investeringarna ska under en rullande femårsperiod finansieras med avskrivningsmedel samt årens resultat.	Inte uppfyllt per delår och bedöms inte heller uppnås för helår. Självfinansieringsgraden för resultatet vid delåret och de fyra tidigare åren är 85,8 procent. Prognosen för helåret är 64,1 procent.	Målet förväntas inte uppfyllas per 31 dec 2019 baserat på det prognostiserade resultatet i delårsrapporten.
För att undvika urholkning av det egna kapitalet ska soliditeten inte understiga 35%*	Uppfyllt per delår och bedöms uppfyllas även för helår. Soliditeten per delår är 45 procent. Prognosen är att soliditeten blir 40,6 procent.	Målet förväntas uppfyllas per 31 dec 2019 baserat på det prognostiserade resultatet i delårsrapporten.

*Notera att målet ändrats från föregående år då målet löd: För att undvika urholkning av det egna kapitalet ska soliditeten inte understiga 70%

Ärende 11

Verksamhetsmål

Enligt KL skall det i delårsrapporten finnas en beskrivning av hur de uppsatta verksamhetsmålen uppfyllts.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog 2009 en övergripande vision- och utvecklingsplan som löper fram till 2020. I denna tydliggörs ett övergripande strategiskt mål, fyra visionspunkter samt ett finansiellt mål för att ge förutsättningar till visionspunkterna. Det övergripande strategiska målet grundas i en strävan efter ett ökande invånarantal till 10 000 invånare.

Vidare beskriver visionspunkterna att Herrljunga 2020 är en kommun:

- *Där det är "gött och leva".*
- *Som tagit flera steg närmare en långsiktigt hållbar kommun.*
- *Med en tydlig och välkommande VI-känsla i kommunen.*
- *Med ett dynamiskt och lokalt förankrat näringsliv.*

Som möjliggörare för de fyra visionspunkterna beskrivs målet:

- *En välskött kommunal ekonomi.*

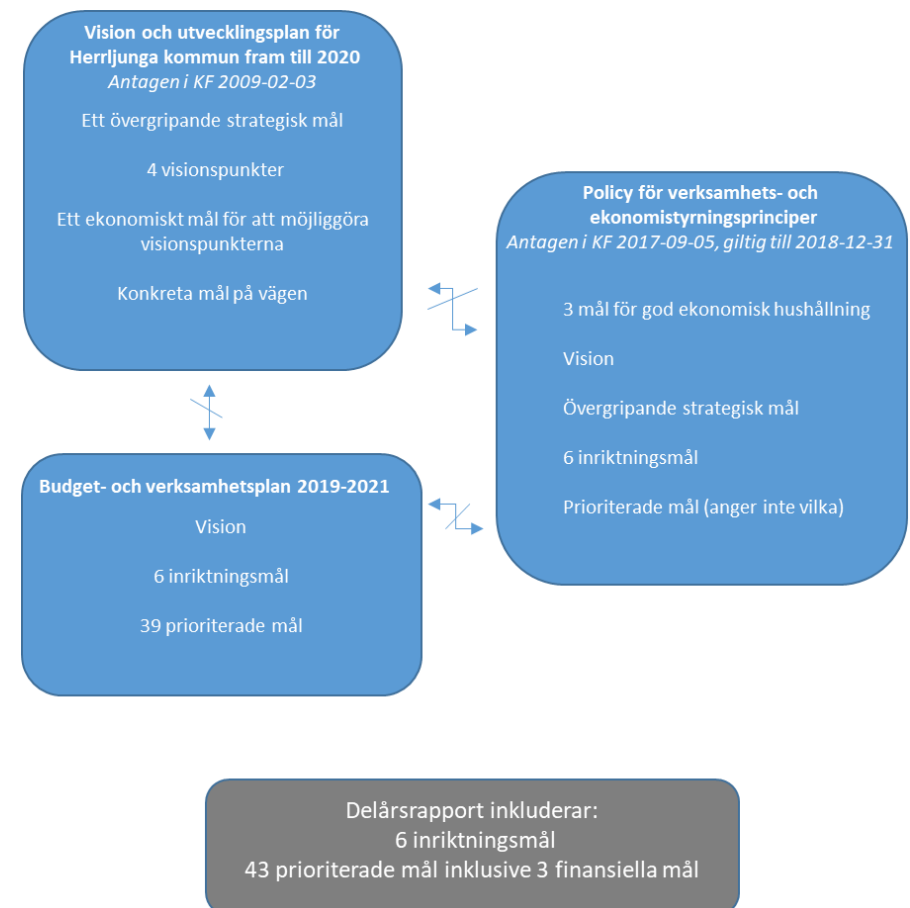
Vidare i målstyrningskedjan har verksamhetsmål och vision uttolkats och konkretiserats av nämnderna i budget- och verksamhetsplanen 2019-2021, fastställd av kommunfullmäktige. Det är dessa mål som rapporteras i delårsrapporten, med vissa avvikelser. Här beskrivs kommunens vision som "Växtkraft 1000- Våga, Vilja, Växa". Budget- och verksamhetsplanen refererar inte till utvecklingsplanen och de "konkreta mål på vägen" som beskrivs i utvecklingsplanen är inte explicit kopplade till nämndernas prioriterade mål. Utvecklingsplanens "visionspunkter" och det finansiella målet återkommer dock tydligt även om de i budget- och verksamhetsplanen omnämns som inriktningsmål. I budget och verksamhetsplanen återfinns även ytterligare ett inriktningsmål som saknas i utvecklingsplanen:

- *Herrljunga kommun arbetar i enlighet med det av kommunfullmäktige fastställda personalpolitiska programmet.*

Vidare tydliggörs kommunens verksamhets- och ekonomistyrningsprinciper i en policy som fastställdes av kommunfullmäktige men upphörde att gälla 2018-12-31. Här återfinns de begrepp och den målstyrningsstruktur som finns i budget- och verksamhetsplanen så det förefaller som att policyn fortfarande används och verkar vägledande. Dock är de finansiella målen inte identiska i policyn som i budget- och verksamhetsplanen. I policyn

tydliggörs att soliditeten långsiktigt ska uppgå till minst 70 % (ansvarsförbindelsen inte inräknad) medan målsättningen i budget- och verksamhetsplanen är att soliditeten inte ska understiga 35%. I utvecklingsplanen så tydliggörs inga mätbara mål för soliditeten.

Som beskrivits så harmonierar inte dessa tre styrdokument fullt ut och det finns viss otydlighet i begrepp kring vad målen kallas och hur de förhåller sig till varandra. Det finns också ytterligare ett inriktningsmål (visionspunkt) i budget- och verksamhetsplanen samt policyn som inte återfinns i utvecklingsplanen.

Redovisning och samlad bedömning av verksamhetsmål

I delårsrapporten per 2019-08-31 redogörs för måluppfyllelsen av verksamhetsmål, det är dock inte tydliggjort vilka mål som redovisas då de prioriterade målen i delårsrapporten inte till fullo överensstämmer med budget- och verksamhetsplanen. Det finns även prioriterade mål som rapporteras på i delårsrapporten som inte återfinns i budget- och verksamhetsplanen och vice versa.

I delårsrapporten rapporteras dock sex stycken inriktningsmål:

- *Herrljunga kommun är en kommun där det är gott att leva!*
- *Herrljunga kommun är en långsiktigt hållbar kommun!*
- *Herrljunga kommun har en tydlig och välkomnande VI-känsla!*
- *Herrljunga kommun har ett dynamiskt och lokalt förankrat näringsliv!*
- *Herrljunga kommun har en välskött kommunal ekonomi!*
- *Herrljunga kommun arbetar i enlighet med det av kommunfullmäktige fastställda personalpolitiska programmet.*

Under dessa följer sedan 43 prioriterade mål och det är oklart om det är nämndernas egna mål eller kommunfullmäktiges. Det förefaller dock vara nämndernas satta mål eftersom de är relaterade till en nämnd i rapporten. De prioriterade målen knutna till "Herrljunga kommun har en välskött kommunal ekonomi" samt "Herrljunga kommun arbetar i enlighet med det av kommunfullmäktige fastställda personalpolitiska programmet" bedöms på övergripande nivå då de inte knutna till någon nämnd. De underliggande målen i utvecklingsplanen som benämns "konkreta mål på vägen" omnämns inte i delårsrapporten.

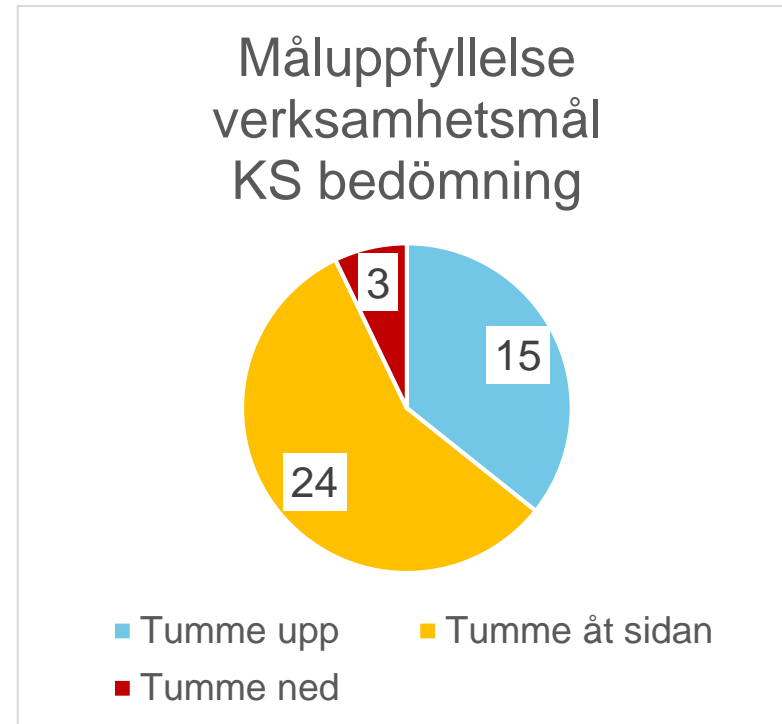
Måluppfyllelsen presenteras som enskilda beskrivningar och bedömningar av nämndernas målredovisningar för de 43 prioriterade målen. Det är otydligt vad bedömningarna grundar sig på och hur bedömningarna genomförts. Det saknas sammanvägda bedömningar från kommunstyrelsen som tydliggör vilka slutsatser som kan dras av nämndernas samlade resultat för ett inriktningsmål.

Kommunstyrelsen bedömer måluppfyllelsen utifrån tre nivåer, det tydliggörs dock inte hur dessa mäts och vad de representerar. Man kan anta att "tumme upp" betyder uppfyllt, "tumme åt sidan" betyder delvis uppfyllt samt att "tumme ner" betyder inte uppfyllt.

Utifrån den information som lämnas i delårsrapporten är det vår bedömning att vi inte kan uttala oss om måluppfyllelsen då redovisningen är alltför knapphändig. Det tydliggörs inte

var målen kommer från, hur de följts upp, vilket underlag som bedömningen görs utifrån eller hur mätningarna bör tolkas.

Kommunstyrelsen bedömer i delårsrapporten att av de 43 prioriterade målen har 15 mål uppnåtts, 24 mål uppnåtts delvis och 3 mål har inte uppnåtts samt en inte rapporterad.

En iakttagelse som görs är att mer än hälften av målen bedöms vara "tumme åt sidan", vilket tolkas som delvis uppfyllda. Detta indikerar att metodiken för att mäta målen kan vara otydlig.

Underlag som tydliggör nämndernas rapportering samt uppföljningsprocessen har efterfrågats men inte tillhandahållits, det har dock varit kort om tid.

2.4 Efterlevnad av interna instruktioner delårsbokslut

Anvisningar avseende delårsbokslutet skickas till respektive förvaltning samt bolag inom Herrljunga kommun. Vi har tagit del av anvisningarna och har på övergripande nivå följt upp följande:

Vi har tagit del av Herrljunga kommuns bokslutspärm för delåret. Vi har noterat att olika personer ansvarar för avstämningar av olika poster. Vid genomgång av bokslutspärmen och vid samtal med ekonomifunktionen framkommer att utnämnt ansvar finns för att samtliga poster blir avstämda och att underlag finns till dem för att undvika eventuella outredda differenser. Vidare finns en samlad bokslutsmapp med underlag för balansposterna och underlättar en övergripande syn på att samtliga poster är avstämda och eventuella differenser utredda.

2.5 Efterlevnad av regelverk (sammanfattning)

För att tydliggöra huruvida kommunens delårsrapport är i överensstämmelse med Kommunallagen, Lagen om kommunal bokföring och redovisning samt Rådet för kommunal redovisning finns nedan en tabell över ett antal lagkrav:

Lagkrav	Lagrum	Uppfyller?
Omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret.	LKBR 13 kap 1 §	Ja
Innehålla översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunens verksamhet och resultat.	LKBR 13 kap 2 §	Ja
Lämna motsvarande uppgifter för samma rapportperiod under föregående räkenskapsår.	LKBR 13 kap 3 §	Ja

Lagkrav	Lagrum	Uppfyller?
Delårsrapporten innehåller samtliga minimikrav.	RKR 17 Delårsrapport	Ja.
KF behandlat delårsrapporten.	KL11 kap 16 §	Ja, kommer att ske per 2019-10-22.
Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen, såväl verksamhetsmål som finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning.	KL 12 kap 2 §	<p><u>Finansiella mål</u> Två av tre finansiella mål bedöms enligt gällande prognoser uppnås och ett mål bedöms inte uppnås för helår 2019.</p> <p><u>Verksamhetsmål</u> Mot bakgrund av den bristfälliga informationen som lämnas i delårsrapporten är det vår bedömning att vi inte kan uttala oss om måluppfyllelsen för verksamhetsmålen.</p>

About Deloitte

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee (“DTTL”), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients’ most complex business challenges. To learn more about how Deloitte’s approximately 225,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on Facebook, LinkedIn, or Twitter.

Our advice is prepared solely for the use of the client. You may not disclose it or its contents to any other person without our prior written consent. No other person may rely on the advice and we accept no responsibility to any other person.

© 2019 Deloitte AB